

Piikkionkanta kuva: Ulla Ramstadius

Suomalaisen maatiaiskan säilytysohjelman säännöt

4. painos

Säilytysohjelman tavoitteena on turvata alkuperäisen ja uhanalaisen maatiaiskan säilyminen, taata maatiaiskan rotupuhtaus ja ylläpitää rodun perinnöllistä monimuotoisuutta. Suljettu ohjelma ja jäljitettävyys ovat säilytystoiminnan oleelliset tekijät aitouden varmistamiseksi.

kuva: Paula Häyrinen

Elävä geenipankki

Säilytysohjelmassa säilyttäjät ylläpitävät kymmentä erillistä maatiaiskanakantaa (sukulinjaa), joista koostuu elävä geenipankki.

Säilyttäjät muodostavat säilytysohjelman tavoitteiden saavuttamiseksi toimijoiden verkoston. Sen koordinaatiovastuu on Luonnonvarakeskuksella osana Suomen maa-, metsä- ja kalatalouden kansallista geenivaraohjelmaa.

Säilyttäjäverkostoon liittyvä eläintenpitäjä sitoutuu maatiaiskan hoidon hyviin toimintatapoihin ja Luken koordinoiman suomalaisen maatiaiskan säilytysohjelman sääntöihin.

Mukana olevilta säilyttäjiltä toivotaan myös kiinnostusta osallistua maatiaisrodun geenivarojen pitkäaikaiseen säilytykseen (kryokonservointi), jolla tarkoitetaan rodun geneettisen materiaalin kokoamista maatiaiskukoista.

Jussilankanta kuva: Tapio Eerola

Säilytysohjelman säännöt (voimassa 1.11.2024 alkaen)

1. Maatiaiskanojen hoidossa tulee huomioida niiden fysiologiset ja lajinnukaiset käyttäytymistarpeet, sekä terveys ja hyvinvointi. Eläimiä kasvatetaan ikkunallisessa lattiakanalassa, jossa on orret ja pesät. Kanoja ei saa pitää verkkopohjaisessa häkissä. Eläimillä pitää olla mahdollisuus ulkoiluun kesäkaudella.
2. Säilyttäjä voi pitää vain yhtä maatiaiskanakantaa. Säilyttäjällä ei saa olla muita kanakantoja tai kanarotuja.
3. Parvikoon tulisi olla vähintään 10 aikuista eläintä. Säilyttäjän tulee huolehtia riittävästä geneettisestä monimuotoisuudesta. Siitoskukkojen osuus parvesta tulisi olla vähintään 20–25 %.
4. Kun parvea uudistetaan, eläimet tai siitosmunat hankitaan vain rekisteröityneeltä säilyttäjältä. Lisäykseen käytettävä eläinainees on pystyttävä jäljittämään luotettavasti ja koko säilytysketjun tulee olla katkeamaton. Kanoja voidaan myös keinosiementää maatiaiskukon pakastespermalla.

5. Säilyttäjän tulee pyrkiä lisäämään poikasia ja kasvattaa uutta maatiaisrodun sukupolvea.
6. Säilyttäjä voi myydä siitosmunia, poikasia ja aikuisia yksilöitä. Myytävien poikasten on oltava vähintään kuuden viikon ikäisiä. Parven lisääminen voi tapahtua joko emokanan hautomana tai hautomakoneella. Hautomistaipumusta osoittavien emokanoiden on suositeltavaa antaa hautoa ja emokanan on annettava hoitaa jälkeläisensä.
7. Suomalaista maatiaiskanaa ei tule jalostaa suosimalla esim. tiettyä väriä. Sairaat ja epämuodostuneet karsitaan.
8. Säilyttäjä sitoutuu raportoimaan vuosittain eläinmäärän ja muut säilytysohjelman keräämät tiedot sähköisesti Luken ylläpitämään Maatiaiskanat-palveluun. Raportoinnin laiminlyönti kahtena peräkkäisenä vuonna johtaa erottamiseen säilytysohjelmasta.

9. Säilyttäjän nimi julkaistaan Luonnonvarakeskuksen Maatiaiskanat-sivuilla, mikä toimii todistuksena kuulumisesta säilytysohjelmaan. Rekisterissä olevat tiedot ovat henkilötietolain alaisia. Eläintenpitäjä antaa geenipankkiverkoston ylläpitäjälle (Lukelle) suostumuksen seuraavien tietojen julkiseen käyttöön: nimi, asuinkunta, puhelinnumero ja/tai sähköposti ja säilytettävä kanakanta. Rekisterinpitäjällä on oikeus luovuttaa tietoja harkintansa mukaan viranomaisille ja tieteelliseen tutkimukseen käytettäväksi.
10. Mikäli aiemmin tuntemattomia maatiaiskanakantoja löydetään, voidaan ne hyväksyä säilytysohjelmaan arvioinnin jälkeen. Geneettisten tai muiden tutkimusten perusteella voidaan kahden maatiaiskanakannan yhdistäminen sallia. Asiasta tekee päätöksen säilytysohjelman neuvottelukunta.
11. Yksittäiseen kantaan voidaan anomuksesta risteyttää toisen kannan yksilöitä, silloin kun geneettisen monimuotoisuuden säilyttäminen sitä vaatii. Päätöksen risteytyksistä tekee säilytysohjelman neuvottelukunta.
12. Kanakanta voidaan muuttaa säilytysohjelmassa toistaiseksi ylläpidettäväksi kannaksi; tällöin kannalle ei hyväksytä uusia säilyttäjiä säilytysohjelmaan.
13. Säilytysohjelman sääntöjen noudattamatta jättäminen, eläinten hyvinvoinnin laiminlyöminen tai säilytysohjelman imagon tahallinen vahingoittaminen johtaa säilytysohjelmasta erottamiseen.
14. Suomalaisen maatiaiskan säilytysohjelman neuvottelukunta ja koordinaatio varaavat oikeuden harkintansa mukaisesti poikkeuksiin tai säännöissä mainitsemattomiin toimenpiteisiin, joilla säilytetään suomalaisen maatiaiskan rotupuhtaus ja perinnöllinen monimuotoisuus. Neuvottelukuntaan valitaan vähintään yksi jäsen jokaisen kanakannan säilyttäjistä. Neuvottelukunnan kokoonpanon vahvistaa säilytysohjelman koordinaattori. Neuvottelukunnan toimikausi on kaksi vuotta.
15. Säilyttäjän tulee noudattaa kananpitoon liittyviä lakeja ja säädöksiä, sekä tehdä tarvittavat viranomaisilmoitukset.

Suomalaisen maatiaiskan säilytysohjelmaan liittyminen

Toivotamme kaikki alkuperäisen suomalaisen maatiaiskan säilytyksestä kiinnostuneet maatiaiskanojen omistajat tervetulleiksi mukaan ohjelmaan.

Ohjelmaan liitytään viimeistään 6 kk eläinten hankinnasta.

Liittyminen tapahtuu rekisterin välityksellä osoitteessa:

[Maatiaiskanat - Raportointi](#)

Kirjoittajat: Petra Tuunainen, Tapio Eerola, Taru Granat, Krista Kaivo-oja, Elina Lindström, Nina Mahlanen, Emma Ojanen, Pauliina Palo, Inga Pyykkö, Elina Virkkunen ja Heidi Ylesmäki

Lisätietoja sähköpostitse:
elaingenivarat@luke.fi